

METODE & IDÉKATALOG

METODE- OG IDEKATALOG

Dette katalog supplerer "Politik for borgerinddragelse i Helsingør Kommune" med ideer til metoder der kan anvendes i forbindelse med borgerinddragelse i Helsingør Kommune. Kataloget kan også fungere som inspiration til organisationer eller foreninger, der ønsker at inddrage borgere eller sine interessenter.

Metode- og idekataloget beskriver trinvis forberedelser af borgerinddragelse og berører formålet med indsatsen, typer af inddragelse og konkrete handlinger, der kan gøres. Kataloget er ment som inspirationskatalog og i det enkelte tilfælde bør den konkrete situation, formål, endemål og muligheder overvejes.

Dette metode- og idekatalog er i sig selv et produkt af borgerinddragelse, da det i høj grad er blevet formuleret af borgere i et såkaldt §17 stk. 4 udvalg. Det vil sige et midlertidigt udvalg nedsat af Byrådet, hvor ønsket har været at inddrage borgere med interesse og viden om borgerinddragelse.

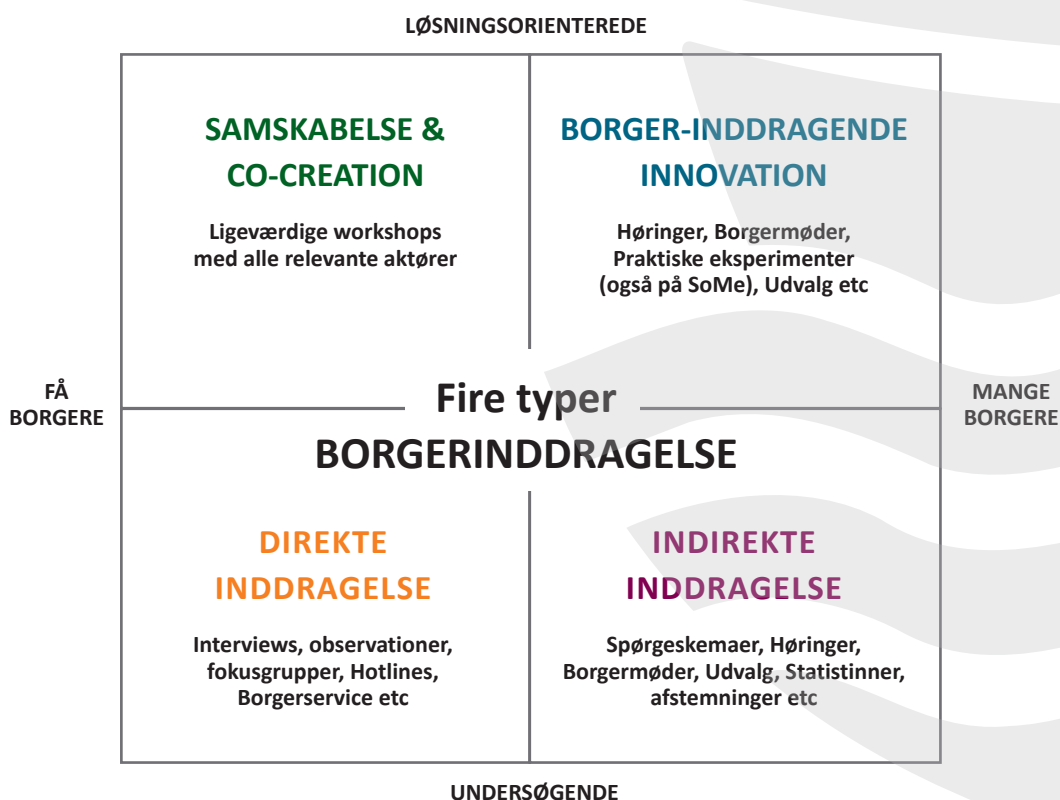
TYPER AF BORGERINDDRAGELSE

Når man arbejder med borgerinddragelse, er det vigtigt at gøre sig klart, hvilke mål man ønsker at opnå med processen. På samme måde skal målgruppen identificeres, både i forhold til hvem det drejer sig om og hvor stort et antal de udgør.

Borgerinddragelsesprocesser kan deles op i fire grundlæggende tilgange som er:

1. **Samskabelse & Co-creation**
2. **Borger-inddragende innovation**
3. **Direkte inddragelse**
4. **Indirekte inddragelse**

De fire tilgange er skitseret i nedenstående figur.

De fire typer af borgerinddragelse er uddybet yderligere i nedenstående tabel. Nedenstående tabel udgør på samme tid en trinmodel, som kan hjælpe med at skabe overblik over de enkelte processer i arbejdet med borgerinddragelse.

Trinmodel - fra fase til fase

	CO-CREATION/ SAMSKABELSE	BORGER-IND- DRAGENDE INNOVATION	DIREKTE INDFLYDELSE	INDIREKTE INDFLYDELSE
Formål	Udvikling af nye løsninger/ få borgere inddrages	Udvikling af nye løsninger/ mange borgere inddrages	Informere og konsultere borgerne / få borgere inddrages	Informere og konsultere borgerne / mange borgere inddrages
Vurder, hvad formålet med inddragelsen er	Metoderne vælges, hvis formålet er at få udarbejdet forslag til beslutninger og/eller udviklet nye løsninger, hvor borgerne inddrages i arbejdet .		Metoderne vælges, hvis formålet er at få hørt eller informeret borgerne i problemstillinger, muligheder og/eller konsekvenser i en given sag.	
Definer målgruppen	Dan et overblik over målgruppen for inddragelsen. Det kan både være borgere, der bliver direkte berørt af et forslag, som f.eks. ved omdannelse af arealer, men også borgere som indirekte bliver påvirket af forslaget f.eks. i forbindelse med idéudvikling af nye tiltag.			
Vælg metoder og procesværktøjer ud fra en vurdering af, om de understøtter de overordnede formål for borgerinddragelse.	De metoder og procesværktøjer, der tages i anvendelse, skal vælges ud fra deres egnethed i forhold til indfrielse af målene i den konkrete proces. Der bør være gennemsigtighed om de værktøjer, der tages i anvendelse i hvert enkelt tilfælde. Vurder om de enkelte processer understøtter såvel formål og mål med processen, som det overordnede formål med borgerinddragelse. I Idékataloget er oplistet en række eksempler på borgerinddragelsesprocesser, som kan fungere som inspiration til valg af metode og procesværktøj.			
Gøre borgerne opmærksomme på muligheden for at involvere sig.	Vurder, hvordan muligheden for borgerinvolvering kan markedsføres og borgerne kan engageres. Det kan ske i opslag på medier, men kan også foregå mere direkte/ personligt i form af direkte henvendelser og udpegninger.			
Afvikling af processen	Alle processer afvikles efter de værdier og principper, som er opstillet for en god borgerinddragelsesproces.			
Kvittere for de bidrag, som borgerne har deltaget i processen med	Der kvitteres løbende og afslutningsvis for de bidrag som borgerne har bidraget med i processen. Det kan ske både personligt og offentligt.			

IDEKATALOG

Nedenstående idéer er inspiration til aktiviteter, der kan anvendes i forbindelse med borgerinddragelsesprocesser opdelt efter ovenstående fire typer af borgerinddragelse.

Idekataloget er opdelt, så hver af de fire inddragelsestyper forholder sig til nedenstående spørgsmål:

- Hvad er det?
- Hvem inddrages?
- Hvor mange inddrages?
- Hvor længe varer inddragelsen?
- Hvornår i processen sker inddragelsen?
- Hvordan inddrages borgerne?
- Hvad er udbyttet af processen?

CO-CREATION/SAMSKABELSE

I 'co-creation/samskabelse' arbejdes med at finde og udvikle løsninger sammen med de borgere og interessenter, der har emnet tæt inde på livet; enten fordi de er berørt af en konkret problemstilling, og dermed er i målgruppen for emnet, eller fordi de har andre erfaringer med emnet f.eks. i et professionelt/fagligt regi. Co-creation er velegnet til at arbejde i dybden med løsningerne eller til at udvide løsningsrummet.

Eksempler på aktiviteter, som understøtter en 'co-creation/samskabelsesproces':

Teamråd/gruppe

	BESKRIVELSE
Hvad er det?	Temarrådet er et organ, som er etableret omkring udviklingen af løsninger inden for et bestemt defineret tema.
Hvem inddrages?	Der inddrages borgere (udvalgte), som enten berøres af de løsninger, som udarbejdes, eller som har karakter af at være eksperter i kraft en særlig viden om sagen.
Hvor mange inddrages?	Det er som udgangspunkt få personer, som deltager i et temarråd.
Hvor længe varer inddragelsen ?	Der arbejdes over en længere periode med gentagende møder, hvor viden udefra kan inddrages.
Hvornår i processen sker inddragelsen?	De inddrages i starten til idegenerering eller i slutningen, hvor den endelige løsning udarbejdes.
Hvordan inddrages de?	Deltagerne i temarråd arbejder typisk i møder, hvortil der laves oplæg fra gang til gang, som drøftes og tages stilling til.
Hvad er udbyttet af processen?	Det giver en større faglig dybde og inddrager flere perspektiver og udvider dermed beslutningsrummet.

Workshops

	BESKRIVELSE
Hvad er det?	Workshops er en mødeform/arbejdsform, hvor deltagerne arbejder med konkrete spørgsmål/faglige emner. Deltagerne bidrager med deres holdninger inden for mere eller mindre strukturerede rammer, som er afstukket efter, hvad formålet er og det forventede udbytte af workshoppen.
Hvem inddrages?	Der inddrages borgere, som kan være særligt udvalgte. De deltagende borgere kan være borgere, som er direkte berørt af de løsninger, som udarbejdes, eller borgere som har karakter af at være eksperter i kraft af en særlig viden om sagen. Politikere og embedsmænd samt eksterne videnspersoner kan også være deltagere i workshops.
Hvor mange inddrages?	Det er relativt få personer, som deltager i workshops. Det kan variere meget, men det er svært at håndtere/facilitere meget store forsamlinger med mange deltagere. Der kan arbejdes i mindre grupper, ideelt set 4-6 personer. Det er vigtigt, at alle kommer til orde.
Hvor længe varer inddragelsen?	Workshops er af kortere varighed - maks. 3-4 timer og er en enkeltstående begivenhed.
Hvornår i processen sker inddragelsen?	Borgerne inddrages i startfasen til idegenerering eller i slutningen, hvor den endelige løsning defineres eller afprøves.
Hvordan inddrages de?	Deltagerne i workshops udpeges og inviteres, fordi deres input er vigtige. De møder fysisk op og giver input i forhold til de temaer og spørgsmål, der er omdrejningspunktet for workshoppen.
Hvad er udbyttet af processen?	Idéer til udarbejdelse af løsningsforslag eller afprøvning af færdige løsningsforslag, alt efter formål og involveringsgrad. Det kan også være behandling af særlige problemstillinger som knytter sig til løsningerne.

Åbne ad hoc grupper

	BESKRIVELSE
Hvad er det?	Åbne ad hoc grupper er mindre grupper, som nedsættes med henblik på at drøfte løsninger inden for et afgrænset område.
Hvem inddrages?	Der inviteres borgere som har en interesse for sagen. Borgerne tilmelder sig og processen er således baseret på frivillighed.
Hvor mange inddrages?	Som udgangspunkt få personer. Der kan så laves nye grupper, hvor andre borgere kan komme til orde om samme løsninger eller ideer til løsninger.
Hvor længe varer inddragelsen?	Grupperne nedsættes typisk for en kort periode. Mødet/seancen dækker over nogle timer, hvis der er fysisk fremmøde eller over en afgrænset periode på digitale medier.
Hvornår i processen sker inddragelsen?	De inddrages enten i starten til ideudvikling eller i slutningen, hvor den endelige løsning defineres enten som idegenerering til løsningerne eller som test af løsninger.
Hvordan inddrages de?	Deltagerne møder fysisk op eller deltager via digitale medier, hvor de inviteres til at komme med input til faste definerede spørgsmål.
Hvad er udbyttet af processen?	Udbyttet er input til løsningsprocessen enten med ideer eller med kommentarer til færdige løsningsforslag.

Strategiske rådgivningsgrupper

	BESKRIVELSE
Hvad er det?	Det er fast nedsatte grupper, som udpeges ud fra deres viden om sagens indhold.
Hvem inddrages?	Personer med særlig indsigt i sagens forhold. Det kan være borgere såvel som eksperter.
Hvor mange inddrages?	Få personer, men til gengæld kan grupperne kopieres og nye borgere kan komme til orde om samme løsninger eller ideer til løsninger.
Hvor længe varer inddragelsen?	Der arbejdes typisk over en længere periode med henblik på at få en grundig vurdering af forskellige forhold omkring sagens indhold.
Hvornår i processen sker inddragelsen?	De inddrages i hele processen både i forhold til at definere udfordringernes karakter og til udarbejdelse af de løsninger, der kan anvendes.
Hvordan inddrages de?	Deltagerne arbejder i møder, hvor de selv har indflydelse på dagorden, oplæg og beslutninger.
Hvad er udbyttet af processen?	Udbyttet er så vidt muligt færdige løsninger til politisk beslutning.

Brugerrepræsentation i bestyrelser

	BESKRIVELSE
Hvad er det?	Oprettelse af bestyrelsesposter til borgere/brugere i offentlig ejede organer/selskaber mv.
Hvem inddrages?	Borgere, som ønskes valgt til de pågældende bestyrelsesorganer.
Hvor mange inddrages?	Få personer, som kommer på valg til bestyrelsesposter.
Hvor længe varer inddragelsen?	Der arbejdes over en valgperiode i henhold til regler/vedtægter for det pågældende organ.
Hvornår i processen sker inddragelsen?	De inddrages løbende via bestyrelsesmøder i hele perioden.
Hvordan inddrages de?	De inddrages typisk kun i beslutningerne og er sjældent arbejdende mellem bestyrelsesmøderne.
Hvad er udbyttet af processen?	Inddragelse, ansvarliggørelse og legitimering af beslutningerne gennem repræsentation af brugerne.

Demokratiske Laboratorier

	BESKRIVELSE
Hvad er det?	Demokratiske Laboratorier er et forum, hvor deltagerne mødes på lige fod og arbejder med at skabe fælles løsninger.
Hvem inddrages?	Borgere, politikere, eksperter og embedsmænd.
Hvor mange inddrages?	Få repræsentanter fra alle involverede grupper.
Hvor længe varer inddragelsen?	Typiske processer, der løber over en længere periode.
Hvornår i processen sker inddragelsen?	Deltagerne inddrages fra start i processen og er med til såvel at beskrive problemstillinger til at udarbejde forslag til løsninger.
Hvordan inddrages de?	Inddragelsen sker ved fysiske møder, hvor gruppen gennem dialog og udveksling af synspunkter udarbejder forslag til løsninger.
Hvad er udbyttet af processen?	Ud over udbytte om at få en fælles definition af såvel udfordringerne som løsningerne, så er der et læringsudbytte for alle i form af læring om at være deltager i hele processen.

BORGER-INDDRAGENDE INNOVATION

'Borger-inddragende innovation' kan bruges, hvis løsninger på et bestemt problem ikke ligger lige for at udvikle, eller fordi eksisterende løsninger ikke virker. 'Borger-inddragende innovation' er velegnet, hvis man vil arbejde med mange input til løsningerne fra mange borgere på en gang. Det er kendetegnende for 'borger-inddragende innovation', at der er nogle tanker om, hvad der skal gøres, men det vides ikke helt, hvordan det virker og/eller om der er opbakning til de løsninger, som ideerne peger på. Derfor inddrages helst mange borgere, for at komme vidt omkring med input.

Eksempler på aktiviteter som understøtter en borger-inddragende innovationsproces:

World Wide Views

	BESKRIVELSE
Hvad er det?	Digitale fora, hvor emner/problemstillinger præsenteres og kan debatteres af alle borgere. Denne måde for inddragelse er uafhængig af tid og sted.
Hvem inddrages?	Alle interesserede.
Hvor mange inddrages?	Så mange som muligt.
Hvor længe varer inddragelsen ?	Ofte i en given periode, hvor så mange som muligt kan give deres mening til kende.
Hvornår i processen sker inddragelsen?	I starten af processen.
Hvordan inddrages de?	På digitale fora, hvor der debatteres ud fra temaer og spørgsmål som ønskes belyst.
Hvad er udbyttet af processen?	Bred meningstilkendegivelse om det valgte emne/ problemstilling.

Konsensus konferencer

	BESKRIVELSE
Hvad er det?	Er en mødeform mellem eksperter og borgere omkring komplekse problemstillinger, som kræver en høj grad af specialiseret viden.
Hvem inddrages?	Borgere og eksperter.
Hvor mange inddrages?	Mange.
Hvor længe varer inddragelsen ?	Enkeltstående begivenhed.
Hvornår i processen sker inddragelsen?	Konsensus konferencer afholdes tidligt i processen med henblik på, så vidt muligt at opnå konsensus om en problemstilling og dens mulige løsninger.
Hvordan inddrages de?	Deltagerne kan både deltage i konference men også i en paneldebat under konferencen.
Hvad er udbyttet af processen?	Kan informere og sætte nogle legitime rammer om en sag og dens videre forløb/løsninger.

Borgerkonferencer/- høringer

	BESKRIVELSE
Hvad er det?	Et møde, som omhandler et bestemt specifikt tema/ problemstilling eller noget overordnet som en politik.
Hvem inddrages?	Der inviteres til åbne møder, der dog er målrettet de personer, som er relevante for, eller har interesse for emnet. Embedsmænd og politikere deltager primært for at lytte. Borgere og evt. eksperter deltager primært for at blive orienteret og for at afgive deres bemærkninger og forslag.
Hvor mange inddrages?	Mange borgere.
Hvor længe varer inddragelsen ?	Kortvarigt - op til en ½ dags varighed.
Hvornår i processen sker inddragelsen?	I starten eller i slutningen af en proces, hvor problemet skal forstås, løsninger designes og færdiggøres. Det kan enten være ved at bidrage med holdninger samt med kommentarer og ændringsforslag til allerede udarbejdede forslag eller at udarbejde forslagene helt fra bunden.
Hvordan inddrages de?	På møderne/konferencen vil borgerne typisk blive forelagt en løsning med mulighed for at stille spørgsmål og komme med forslag til løsninger.
Hvad er udbyttet af processen?	Borgerne oplyses om proces og indhold, hvilket kan forebygge efterfølgende konflikter. Beslutningstagere får et mere nuanceret og balanceret løsningsbillede.

DIREKTE INDDRAGELSE

'Direkte inddragelse' handler om at indsamle oplysninger, så dem, der arbejder med at udvikle løsninger, kan få en bredere forståelse af problemstillingerne eller løsningerne og dermed kan justere dem. Målgruppen indgår ikke som sådan i at udvikle selve løsningen. Det sker ud fra en forudsætning om, at hverken problemet eller implementeringen er velkendt. Aktiviteter inden for denne metode involverer få borgere.

Eksempler på aktiviteter, som understøtter en direkte indflydelse:

Opsøgende kaffe/dialog-møder

	BESKRIVELSE
Hvad er det?	Møder, hvor der foretages en dialog direkte med de borgere, som bliver berørt af den indsats, der påtænkes iværksat.
Hvem inddrages?	De borgere, som berøres.
Hvor mange inddrages?	De berørte - typisk i mindre grupper.
Hvor længe varer inddragelsen ?	Kortvarigt - en eller få gange i processen.
Hvornår i processen sker inddragelsen?	Tidligt i processen før indsatsen og løsningerne udarbejdes.
Hvordan inddrages de?	Dialog i mindre grupper, som er styret af en række konkrete spørgsmål, som udledes af den påtænkte indsats.
Hvad er udbyttet af processen?	Det er en undersøgende tilgang for at blive klogere på, hvordan en indsats påvirker den gruppe, der påvirkes af den. Viden skal bruge som grundlag for design af indsatsen.

Foretræde for udvalg

	BESKRIVELSE
Hvad er det?	Borgere/eksperter, der inviteres ind til et foretræde for et politisk udvalg henblik på at afgive synspunkter/erfaringer fra det pågældende sagsområde.
Hvem inddrages?	Enkelte borgere / grupper af borgere.
Hvor mange inddrages?	Få.
Hvor længe varer inddragelsen ?	Kortvarigt.
Hvornår i processen sker inddragelsen?	Når det politiske udvalg ønsker at inddrage borgernes/eksperternes synspunkter på en politisk sag.
Hvordan inddrages de?	Borgere/eksperter med relevans for sagen udvælges og inviteres ind til det politiske udvalg.
Hvad er udbyttet af processen?	Politikerne opnår et større ind- og overblik i sagen.

Bindende borgerafstemning

	BESKRIVELSE
Hvad er det?	Beslutninger, der lægges ud til bindende afstemning.
Hvem inddrages?	Alle, der ønsker at afgive en stemme på forslaget. Det skal bemærkes, at alle stemmeberettigede i Helsingør Kommune skal have mulighed for at stemme. Proceduren følger i hovedtræk proceduren for afholdelse af almindelige folkeafstemninger som f.eks. kommunalvalg.
Hvor mange inddrages?	Alle stemmeberettigede har mulighed for at stemme.
Hvor længe varer inddragelsen ?	Kortvarigt.
Hvornår i processen sker inddragelsen?	Ved beslutningen om et forslag skal gennemføres eller ej.
Hvordan inddrages de?	Gennem afgivelse af stemme.
Hvad er udbyttet af processen?	Beslutningen følger flertallets ønske til det pågældende spørgsmål.

INDIREKTE INDDRAGELSE

‘Indirekte inddragelse’ handler om at indsamle oplysninger, så dem der arbejder med at udvikle løsninger, kan få en større forståelse af problemstillingen og/eller, hvordan løsninger kan sættes i værk. Det sker ud fra en forudsætning om, at problemet eller løsninger er velkendt (modsat ‘direkte inddragelse’, hvor problemet var ukendt). Aktiviteter inden for denne metode involverer få borgere.

Eksempler på aktiviteter som understøtter en proces med indirekte indflydelse:

Spørgeskemaundersøgelser

	BESKRIVELSE
Hvad er det?	Indsamling af viden gennem besvarelse af en række spørgsmål.
Hvem inddrages?	Udvalgte borgere / alle borgere.
Hvor mange inddrages?	Mange.
Hvor længe varer inddragelsen ?	Kortvarigt.
Hvornår i processen sker inddragelsen?	Afhængigt af formålet. Det kan være både i den indledende og afsluttende fase.
Hvordan inddrages de?	Inddragelsen sker via en mail eller e-boks med invitation til at besvare spørgeskemaet.
Hvad er udbyttet af processen?	Kvantitativ viden om, hvor stor en opbakning/modstand er samt holdninger til emnet.

Vejledende borgerpanel

	BESKRIVELSE
Hvad er det?	En fast gruppe af borgere, som enten berøres af et forestående tiltag, har viden om et bestemt område eller udgør et repræsentativt udsnit af den ønskede gruppe af borgere.
Hvem inddrages?	Udvalgte borgere.
Hvor mange inddrages?	Kan variere fra sag til sag.
Hvor længe varer inddragelsen ?	Typisk over længere tid.
Hvornår i processen sker inddragelsen?	De kan inddrages i alle faser af en sag.
Hvordan inddrages de?	Kan inddrages på mange måder både i møde eller ved skriftlige tilbagemeldinger på konkrete spørgsmål m.m.
Hvad er udbyttet af processen?	Dybere indsigt i borgernes forhold til en sag.

Vejledende borgerafstemning

	BESKRIVELSE
Hvad er det?	Beslutninger, der lægges ud til vejledende afstemning.
Hvem inddrages?	En bestemt afgrænset gruppe eller alle alt efter sagens karakter.
Hvor mange inddrages?	Få til mange.
Hvor længe varer inddragelsen ?	Kortvarigt.
Hvornår i processen sker inddragelsen?	Forskelligt, alt efter formålet.
Hvordan inddrages de?	Gennem afgivelse af deres stemme.
Hvad er udbyttet af processen?	Tester viden om opbakning.

§ 17 stk. 4 udvalg

	BESKRIVELSE
Hvad er det?	Et midlertidigt udvalg der gennem et mandat fra Byrådet arbejder med en konkret opgave.
Hvem inddrages?	En bestemt afgrænset gruppe bestående af politikere, politisk udpegede og embedsmænd.
Hvor mange inddrages?	Få.
Hvor længe varer inddragelsen ?	Langvarig.
Hvornår i processen sker inddragelsen?	Forskelligt alt efter formålet. Det kan både være indledningsvis og afslutningsvis.
Hvordan inddrages de?	De inddrages via møder både med deres viden og holdninger.
Hvad er udbyttet af processen?	Større faglig bredde, udvidelse af beslutningsrummet, praksisnær input og medejerskab til valgte løsninger.

